

จำไม่ดี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย เราเป็นพระสงฆ์
สมมุติสงฆ์

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ พระพุทธกับพระธรรม พระสงฆ์ สมมุติ
สงฆ์ เราฟังธรรมะ ฟังธรรมเพื่อกระตุ้นหัวใจของเราใจนี้ใจ หัวใจของเรากระตุ้น ถ้าไม่กระตุ้น เห็น
ใหม่ การฟังธรรมนี้แสนยาก

การฟังธรรมะ ใจ สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังทุกวันๆ ตอกย้ำมันๆ ใจ ตอกย้ำ
มันแล้วเราจะตื่นตัวของเราขึ้นมา ตื่นตัวขึ้นมาให้มีความอาจหาญ ให้มีความรื่นเริง ให้เห็นทาง
จงกรม การนั่งสมาธิภาวนาเป็นสิ่งที่น่ารื่นเริง ไม่ใช่เห็นทางจงกรม เห็นที่นิ่งสมาธิแล้วมันเฉา มัน
เหงามันหงอย มันไม่อาจหาญนะ มันไม่ก้าวเข้าสู่สนามรบ

ถ้าสนามรบๆ สนามรบนี้มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม

รบกับใคร

ก็รบกับกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยากในใจของตนนี่ใจ

ถ้าจะรบกับกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของตน เห็นใหม่ เรามีศรัทธา มี
ความรื่นเริง มีความอาจหาญ มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา

สมมุติสงฆ์ พระมาจากไหน

ก็มาจากคน

คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ในทางฆราวาส ในทางโลก เขาต้องทำมาหากินของเขา เขาต้องขวนขวายเพื่อดำรงชีพของเขา เราศรัทธาในพระพุทธศาสนาไง เราเสียสละความเป็นฆราวาส เราเสียสละสิทธิความเป็นคนๆ นั้นแหละ สิทธิความเป็นคน สิทธิเสรีภาพ มันจะเอาตามแต่ความพอใจของมัน

เรามีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นอุบาสกศีล ๘ สามเณรศีล ๑๐ พระเราศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ มีรั้วรอบขอบชิด ถ้ามีรั้วรอบขอบชิด รั้วรอบขอบชิดเราแน่นหนามั่นคง มันต้องมีความสุขความสงบในหัวใจของตน

เรามีศีล ๒๒๗ ทำไม้มันทุกข้มันร้อน มันมีความวิตกกังวล มันมีความหอยเหงา มันมีความหดหู่ มันไม่อาจหาญ

ถ้าอาจหาญ ฟังธรรมๆ นะ ฟังธรรมเพื่อ ความล่งเลสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ในการกระทำของเรา มันถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ มันมีความผิดพลาดอย่างใดมันถึงไม่ได้สมควรปรารถนา เพราะมันทำแล้วมันทุกข้มันยากขนาดไหน

ถ้ามันทุกข้มันยาก เห็นไหม ดูสิ อุบาสกๆ เขาฝึกหัดปฏิบัติของเขา ถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเขา ไปวัดไปวา เขามีความสุขความสงบร่มเย็นในหัวใจของเขา เวลาเขากลับบ้านกลับเรือนไป เอาบุญมาฝากๆ

เอาบุญที่ไหนมาฝาก นี่เป็นนามธรรมไง

แต่ของเราเวลามันทุกข้มันยากขึ้นมา กิเลส เอากิเลสมาฝาก

กิเลสในใจของเรา กิเลสในใจของสัตว์โลกใครๆ ก็ไม่ต้องการไม่ปรารถนา แต่มันมีของมันโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมีพญามารๆ ครอบงำในหัวใจดวงนั้นทั้งสิ้น

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะไปรู้จักกิเลส ใครจะไปรู้จัก ถ้ารู้ก็รู้ว่ามัน สุขมันทุกข์เท่านั้นนะ เวลามันทุกข์ๆ ขึ้นมา ทุกข์แล้วหาทางออกอย่างไร ก็ไปหาการเข้าทรงทอง เจ้า ลูกข้างมีความทุกข์ ลูกข้างมีทุกข์ยากขนาดไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมัยพุทธกาล ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว คุณลัทธิเต๋า ขงจื้อ เขามีความเชื่อของเขาอย่างนั้น เขาก็จะสร้างคุณงามความดีของเขาอย่างนั้น

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ไง “สุภัตตะ อยะถามให้มากไปเลย ศาสนา ไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”

ถ้ามีมรรค มรรคมันเกิดจากอะไร

ถ้ามรรค สิ่งที่มีมรรค ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ

แล้วความชอบธรรมมันเกิดจากที่ไหน

เวลามันเกิดขึ้นมา มันเกิดจากท่ามกลางหัวใจของเราไง

อตตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนรื่นเริง ตนอาจหาญ ตนฝึกหัด ตนเข้าไป เผชิญกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน เห็นไหม

ที่ว่ากิเลสๆ ใจ อวิชชาคือความไม่รู้ แล้วเราจะชำระล้างกิเลสด้วยความไม่รู้

ไม่รู้ในอะไร

ไม่รู้ในข้อเท็จจริงนั้นไง

ศึกษาเล่าเรียนมาในภาคปริยัติ เป็นการท่องจำ เป็นความทรงจำ

ทรงจำมาจากใคร

ทรงจำมาจากผู้ที่สำเร็จเป็นศาสดา เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเราๆ มันเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ววางเป็นธรรมวินัยนี้ไง นี่ไง จดจารึกกันมา ๒,๐๐๐ กว่าปีศึกษามา

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเอาจริงของท่านขึ้นมา มันถึงเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของท่าน เวลาเริ่มต้นล้มลูกคลุกคลานก็เหมือนเรานี้แหละ ปุถุชนเหมือนเรานี้แหละ มีศรัทธามีความเชื่ออยากพ้นทุกข์ อยากชนะกิเลส

แล้วเวลาเอาจริงเอาจริงขึ้นมา มันจริงจังมากน้อยแค่ไหน

ถ้ามันจริงจังของเราขึ้นมา นี่ไง ใ้มันแค่ศีลนะ รั้วรอบขอบชิด แค่ปลายเหตุ แล้วเอาจริงเอาจริงของเราขึ้นมา ถ้าเอาจริงเอาจริงของเราขึ้นมา คนที่ทำงานจริงทำงานจังของเขา เขามีสัจจะของเขา เขาประสบความสำเร็จในชีวิตของเขา สิ่งที่เขาแสวงหามันเป็นบุญเป็นกุศลของเขา ใ้เราเป็นนักรบๆ นี่สมบัติของพระๆ ใ้

ถ้าสมบัติทางพระ ทางโลก ทางวัฒนธรรมประเพณี ก็บริวาร ๘ พระมีศีลเป็นสมบัติ พระมีศีลมีธรรม ถ้าทรงศีลทรงธรรมได้ ถ้ามันมีธรรมของเรา คุณธรรมอันนั้นมันแลกค่า มันมีคุณค่ามหาศาลขนาดไหน

สิ่งที่แก้วแหวนเงินทองเขานับจำนวนของเขาได้ว่ามีมากมีน้อยขนาดไหน แล้วบุญและบาปของเรา ของใครไว้กับใครได้

เอตทัคคะ ๘๐ องค์ ความชำนาญ อำนางวาสนาของคนมันแตกต่างกันไปใ้ ถ้าพูดถึงทางลาม ทางลามก็พระสีวลีมีลามมากที่สุด ถ้าทางวินัยๆ พระอุบาลีเลิศที่สุด แล้วทางปัญญาๆ พระสารีบุตรเลิศที่สุด

ถ้าทางโลกๆ ทางลามกจกเปรต เทวทัตเลิศที่สุด

เขาเลิศเพราะอะไรละ

เขาเลิศเพราะเขาได้ฌานโลกีย์ เขาเลิศในทางโลก สุดทำยแล้ว ด้วยความโลภ ด้วยกิเลสในใจของตน

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชรา เป็นผู้ที่มีอายุชั้ยแล้ว ข้าพเจ้าจะปกครองสงฆ์ฯ”

เอาอะไรไปปกครอง มันไม่รู้เรื่องอะไรเลย แล้วจะปกครองอย่างไร

เวลาตามสมบัติก็เรื่องหนึ่ง เวลาทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มัคโค ทางอันเอกบุคคล ๔ คู่ มันเป็นอย่างไร ทำอย่างไร เริ่มต้นอย่างไร แล้วถ้าคนที่ไม่รู้มันจะไปสอนใคร

แล้วคนที่ปฏิบัติมา ถ้าเขาปฏิบัติได้ เวลาอาจารย์เขาตอบไม่ได้ อาจารย์กับศิษย์ใครจะเป็นที่น่าเคารพมากกว่า นี่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาไง ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันสวยงามมาจากมโนกรรม

มโนวิญญาณปิ นิพฺพินฺหติ

มโน เห็นไหม นั่นนะภาวสวะ ภาพ

มโนกรรมๆ วชิกรรม กายกรรม เวลามันพุ่งซ่าน เวลามันทุกข์มันยากออกมา อากาของจิต อารมณ์ทั้งนั้นนะ

นักรบ นักรบมันก็มีแบบมีแผนของมัน ถ้ามันรำไม่ดีจะไปโทษใคร

นักรบ เห็นไหม เวลาวิชาการรบมันแขนงไหน มันเป็นนักรบประเภทใดละ มันจะทำสิ่งใดละเพื่อให้มันถูกต้องชอบธรรมในวิชาชีพของตน

เราเป็นพระอาชีพ เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดกึ่งกลางพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราบวชเป็นพระ บวชเป็นพระ กึ่งกลางพระพุทธศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญเพราะมีครูมีอาจารย์ของเรา เห็นไหม

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้ กองทัพรธรรมๆ นั่นแหละ กองทัพรธรรมๆ ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจแล้วมันรื่นเริง มันอาจหาญ มันมีความสุข

โลกจะร้อนอย่างไร โลกจะลุกเป็นไฟ นั่นมันเรื่องของโลกเขา เรายิ้มแยมแจ่มใส เราการกระทำในหัวใจของเราด้วยความสงบสุขใจ เพราะเราเป็นธรรม เราไม่ใช่โลก

เราลดตัวเราเอง เราจะไปแข่งกับโลก โลกมันก็เรื่องของโลก เจริญแล้วเสื่อมไง มันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญของมัน เห็นไหม ผลของวิญญะ ผลของเวรของกรรมไง ใครทำคุณงามความดีของเขา มา ด้วยบุญด้วยกุศล จังหวะและโอกาสของเขา เขาจะมาประสบความสำเร็จในชีวิตของเขา มันมีรากฐาน มีสภาวะแวดล้อมที่ดึงามมา ถ้าเขามีบุญกุศล เขาเกิด เห็นไหม

ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง คนบุญเกิด คนมีบุญมีกุศลมาเกิดเกิดมาแล้ว ทุกคนก็เกิดมาด้วยกัน มองไม่เห็นอะไรมีคุณค่าเลย แต่คนมีบุญมีกุศล โอ้โฮ! เขาเห็นโอกาส เขาเกิดมาแล้วเขาเบิกบานของเขา เขาชื่นชมในความเกิดเป็นมนุษย์ของเขา เขาทำของเขาด้วยบุญด้วยกุศลของเขา เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาในป่าในเขาของท่าน เวลาที่มีการศึกษาเล่าเรียนทางวิชาการ ก็เข้ามาในเมืองหลวง

เมืองหลวงเป็นศูนย์กลางของการศึกษา เป็นภาคปริยัติไง นักปราชญ์ราชบัณฑิตอยู่ที่เมืองหลวงนี้ แล้วเมืองหลวงนี้มันจะตรวจสอบกันอย่างไร ดูเกจิอาจารย์ทั่วไป เขาก็ไปหาเกจิอาจารย์ เขาไปหาครูบาอาจารย์ของเขา ครูบาอาจารย์ของเขาตามโลกีย์ ฆานสมาบัติ นี่เรื่องของการเป็นเกจิไง เกจิทั้งทางวิชา วิชาอาคมต่างๆ แล้ววิชาอาคมมันแก้เกิด แก้แก่ แก้เจ็บ แก้ตายได้หรือ นี่มันไม่มีวาสนาไง ถ้าไม่มีวาสนาก็เห็นวิชาอาคมนั้นเป็นของมหัศจรรย์ เป็นของน่าชื่นบาน

แต่คนที่มีบุญกุศลเขา เฮ้ย! เวลาเกิด เกิดมาจากอะไร แล้วเกิดมาทำไม แล้วเราจะเกิดมาเพื่ออะไร แล้วทุกข์ยาก เห็นไหม ฉะนั้น เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เออ! มันชักเข้าทาง

แล้วถ้าชักเข้าทาง กิ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ทางวิชาการ ตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นอักษรขอม เป็นภาษาบาลี แล้วพอสมัยรัชกาลที่ ๕ มาแปลเป็นภาษาไทย ทัฬหีศัพท์ ใ้เราก็อ่านภาคภาษาไทยไง

ถ้าภาษาไทยขึ้นมาแล้ว ทางวิชาการไง แล้วถ้าทางวิชาการขึ้นมา โอ้! เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริงกิเลสมันหลอกทั้งนั้นนะ

จำไมตี โทษแต่คนอื่นเขา โทษแต่หมู่คณะไม่ตี ครูบาอาจารย์ไม่เมตตา ครูบาอาจารย์ไม่เปิดทาง ครูบาอาจารย์ไม่เอาพรหมแดงมาปูให้เดิน

กิเลสมันตัวอ้วนๆ นะ แล้วพอไม่พอใจ มันก็เป็นเกลียวเลย เวลาทางราชการเขาเรียกข้ามหัวไปเลย จะรุ่งเรื่องไร เพราะโลกเขาก็เจริญ ใ้โฮ! ยศถาบรรดาศักดิ์ กระโดดไปนู่น

แต่ถ้าความเป็นธรรมๆ เขาไม่ทำกันอย่างนั้น เขาไม่ทำอย่างนั้น เพราะสิ่งนั้นมันเป็นหัวโขน มันเครื่องประดับ หัวโขนเครื่องประดับ เห็นไหม คนที่เขามีสถานะของเขาเนะ เขาไม่ถือแบรนต์เนม เขาถือถุงผ้า เพราะหัวใจเขายิ่งใหญ่ เขาไม่สนใจเลย ใ้เราชี้คอรอก ถือแบรนต์เนม กระเป๋าของปลอม เขาไม่เชื่อมึงหรอก

คนที่เขามีคุณธรรมในหัวใจของเขา เขาทำอย่างนั้นไม่ได้ไง ถ้าเขาทำอย่างนั้นของเขาไม่ได้ เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามาบวชเป็นพระๆ นี่ไง ถ้าพระเรา มันมีอะไรไครยิ่งใหญ่กว่าไคร สงฆ์ซักเข้าหมู่ หมู่สงฆ์ สังฆะไร หมู่คณะไร มันเสมอภาคกันด้วยศีล ๒๒๗ ไร ไครเป็นอาบัติ ก่อนลงอุโบสถ เราปลงอาบัติ ปลงอาบัติที่ปลงได้ อาบัติหนักเราปลงไม่ได้ อย่างนั้นเราเขavnไว้

สิ่งที่เราทำๆ ขึ้นมา สิ่งทีเวลาสิ่งใดที่มันผิดพลาดขึ้นมา เราเป็นสุภาพบุรุษ เรายอมรับ สิ่งทีเราแก้ไขได้ เราแก้ไขของเรา สิ่งทีมันหนักหนาสาหัสสากรรจ์ สิ่งทีเป็นธรรมๆ หนักหนาสาหัสสากรรจ์ คือว่า เราจะชำระล้างกิเลสในหัวใจของตน

จำให้มันสวย จำให้มันเข้ากับมัดโค ทางอันเอก นี่ไง สิ่งหนึ่งสิ่งใดมีการเกิดขึ้น เกิดขึ้นกับในหัวใจของตนไ มันเป็นจิงหวะจะโคนไ

มันเริ่มตั้งแต่อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลไ การพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม สติปัฏฐาน ๔ ไครู้ไครเห็นสิ่งใด ถ้ารู้เห็นเห็นกายของเราไม่ได้ เราก็เห็นเวทนาไ เวทนา สิ่งทีมันเจ็บมันปวดของเราขึ้นมาไ

ถ้าเรานั่งไปแล้ว จิตถ้ามันสงบระงับแล้ว ถ้ามันเห็นเวทนา เราจับเวทนาได้ เวทนามันเกิดจากอะไร เกิดจากอวิชชา เกิดจากความไม่รู้ เกิดจากความโง่ของเราเนี่ย มันไปเสวยเวทนาอันนั้น มันก็เลยเป็นทุกข์เป็นยากขึ้นมาไง

ถ้ามีสติปัญญา แล้วใครมันโง่มันเขลา มันไปเสวยขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันสติปัญญามันจะตบหัวใจไว้ ตบไว้ๆ ให้มันปล่อยให้มันวาง เวลามันปล่อยมันวางแล้วมันมีความสุขสงบสุขของมันขึ้นมา เห็นไหม

เวลาทำความสงบของใจเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบแล้วถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง แล้วถ้ามันวิปัสสนาของมัน ถ้าวิปัสสนาของมัน มันมีสติปัญญา มันแก้วักล้า มันฟาดมันฟัน พอมันฟาดมันฟัน มันปล่อยวางด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยทางสายกลางในพระพุทธศาสนาไง ด้วยมคโค ทางอันเอกใจ พอมันปล่อยมันวาง มันมหัศจรรย์กว่าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีอีก

เวลามันสุขสงบ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันมีความสุขความสงบเพราะว่ากิเลสมันสงบตัวลง กิเลสมันสงบตัวลงแล้ว ถ้ามันรำให้ถูกต้องชอบธรรม

จำไม่ดีแล้วจะไปโทษคนโน้น โทษคนอื่น โทษสิ่งอื่น “ไม่มีใครค้าชูเราเลย ไม่มีใครคอยปกป้องดูแลเราเลยละ”

ไม่มีใครๆ ก็สติปัญญานั้นไง สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม แล้วสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม จำให้มันถูกต้องชอบธรรมไง ภาวนาให้มันถูกต้องชอบธรรม ภาวนาให้มันเป็นความเป็นจริงขึ้นมาไง

จำไม่ดี จำผิดจังหวะ จำแล้วไม่เป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา แล้วจำไม่เป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา แล้วก็ดัดดานอยู่อย่างนั้นนะ

หลวงตาพระมหาบัวท่านดำเอา ปฏิบัติโง่อย่างกับหมาตาย

ซ้าๆ ซากๆ มันหลอกแล้วหลอกเล่าก็ให้มันหลอกอยู่อย่างนั้นนะ มันหลอกแล้วหลอกเล่าเออ! ก็ไม่รู้ ก็อวิชชา ก็พญามาร ก็เราก็ไม่รู้

พญามารมันครอบงำหัวใจของเราไง ถ้าจำผิดพลาด จำแล้วมันไม่เป็นผลบวกไง เราก็ได้ จังหวะใหม่ เราดูแลใหม่ เราขยับ ย้อนหน้า ย้อนหลัง พิจารณาซ้ำของเรา พิจารณาแยกแยะของเรา มันพิจารณาของมันด้วยกำลังของจิตใจ

ถ้ากำลังของจิต กำลังของสมาธิมันไม่มี มันจะไปพิจารณาอะไร มันพิจารณาไม่ได้หรอก ถ้าเป็นสัญญา สัญญาบวกด้วยสมุทัย สัญญาบวกด้วยความเห็นผิด พอบวกด้วยความเห็นผิด ขึ้นไป สิ่งที่มีมันจะถูกต้องชอบทำอย่างไร

ก็จำไม่ดี จำไม่ถูก

เวลาจำไม่ดี จำไม่ถูก ร้องเพลงมันยังคร่อมคีย์ คร่อมจังหวะเลย แล้วจำผิดจังหวะเขา ถ้ามันเป็นคณะ มันก็ไปชดไปแย้งเขาอยู่แล้ว นั่นถ้าเป็นคณะ เป็นบุคคลใจ เป็นวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่เขาเป็นการผสมผสานกัน มันยังไปชดไปแย้งกับเขา มันล้มไปทั้งคณะเลย

แต่ไฉนมันเป็นมรรคเป็นผล มันเป็นการกระทำของตน แล้วกิเลสมันเป็นคนชักนำของมัน อยู่แล้ว ภาวนาดี ภาวนายอด ภาวนาประสบความสำเร็จ เวลาภาวนาขึ้นชมตัวเอง ชมบุญตัวเองไง ไฉโย! บุญเรา แหม! ดอกบัวบานเขียว

ดอกบัวบานเขาบูชาพระ พุดถึงผู้ที่มีหน้าที่ เขาเอาดอกบัวเก่า ดอกไม้เก่าไปอยู่โคนไม้ นั้นนะ

ดอกบัวบานเขียว

เวลาธรรมาธิษฐาน บุคลาธิษฐาน ธรรมาธิษฐาน เขาเปรียบเทียบ แต่ความเห็นที่ข้อเท็จจริงมันเป็นคุณธรรมในหัวใจ ใครประพฤติปฏิบัติดีมีลูกคลุกคลานมาขนาดไหนมันจะฝังใจตัวเองทั้งนั้น แล้วมันแหยงไฉ

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วนะ เวลาทบทวนไปแล้ว ไฉโย! ไฉโย! เลย ไฉโย! ตอนนั้นเพราะมันมีกิเลส เวลามันมีกิเลส กิเลสกับธรรมมันปะทะกัน เวลามรรคมันเคลื่อน เวลาปัญญามันหมุนนะ มันหมุนเทได้ทั้งนั้นนะ เวลามันจะเป็นจะตาย อะไรตายก่อน

ยอมแพ้มัน แพ้ ถอย ยอมแพ้มาตลอดเวลา ถึงเวลาจำเป็นนะ อะไรตายให้มันตายเลย แล้วดูซิว่าจะไรมันจะตายก่อน เวลาจะตายก่อน ถ้ามันทุ้มมันเทของมัน มันมีกำลังของมัน มันพิจารณาของมันโดยข้อเท็จจริงของมัน ถ้ากำลังยังไม่พอ มันก็ไปยันกันอยู่อย่างนั้นนะ อุเบกขา การเสมอกัน แล้วถ้าเสมอกัน ต่อไปมันก็มีแต่ความพ่ายแพ้เท่านั้น

ถ้าเวลามันเคยผิดพลาดขึ้นมา ทำไมเราไม่วางล่ะ

พอวางแล้วกลับมาพุดุโธ วางแล้วกลับมาทำความสงบของใจเข้ามาให้มีกำลังขึ้นมานะ เวลาที่มีกำลังขึ้นมาแล้ว จากที่อุเบกขามันชนะแล้ว มันเป็นดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มันเป็นความชอบธรรมแล้ว

ถ้ามันไม่ชอบธรรม ถ้าเราตีกหัก เราใช้แล้ว อย่างสูงมันก็แค่นั้นกัน แค่อุเบกขานั้นนะ

เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านพิจารณากายๆ จนท่านทุกข์ท่านยากมาก ท่านยันไว้

เวลาขึ้นไปทำข้อวัตรหลวงปู่มั่นใจ “มหา มหาภาวนาอย่างนั้นหรือ ภาวนาเหมือนหมากัดกัน”

อุเบกขาๆ ที่ยันไว้ นะเหมือนหมากัดกัน ใ้อ้เราก็คิดว่าชนะ ไ้อ้โย! ยอดเยี่ยม เป็นเห็นกิเลส ใ้อ้โย! มันรู้จักกิเลสใ้อ้โย มันแค่นั้นไว้แล้วมันก็มีแต่ถดถอยลงเท่านั้นนะ จำไม่ได้ จำไม่ถูกไม่ต้องใ้อ้โย

ถ้าจำมันถูกต้อง เห็นใหม่ เวลาเขาจำของเขาโดยจังหวะจะโคนของเขา เขามีเดินหน้า เขามีถอยหลัง เขามีเดินหน้า เขาออกซ้ายออกขวา เขามีไปเดินตรงหน้าก็ได้ ทางซ้ายก็ได้ ทางขวาก็ได้ ถอยก็ได้ ทำอะไรก็ได้ เห็นใหม่ จำให้มันเข้าจังหวะจะโคน

จำไม่ได้ ไปโทษแต่คนอื่นๆ ไม่โทษถึงใ้อ้ความใ้อ้ ใ้อ้วิชา ใ้อ้ความไม่รู้ ใ้อ้กิเลสที่มันพลิกมันแพลง

ก็ไหนว่ากูจะสู้กับมึงวะ ก็ไหนว่ากูกำลังจะขอคุณ้ำมารเสียหน่อย

ขอให้เห็นร่องรอยของกิเลสมันก็ชื่นใจแล้ว เห็นร่องรอยกิเลสก็ ไ้อ้โย! มหัศจรรย์นะ

คนเกิดมา เจ้าวัฏจักรมันปิดหูปิดตาทั้งนั้น เวลาปัญญาในพระพุทธศาสนาคือปัญญา ทวนกระแสกลับเข้าไปในหัวใจของตน ไปเห็นหลานของมาร ลูกของมาร พ่อแม่ของมาร เห็น พญามาร เวลานั้นทวนกระแสกลับ มันไปรู้ไปเห็น รู้เห็นชั้นใด รู้เห็นใคร มันก็ตื่นตื่นมหัศจรรย์ ใ้อโฮ! มันแปลกประหลาด แล้วพุดให้ใครฟังไม่รู้เรื่อง เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์

ครูบาอาจารย์เขาเห็นมาหมดแล้ว เขาเห็นมาแต่ละชั้นแต่ละตอน เพราะเขาเห็นมาแต่ละ ชั้นแต่ละตอน เขาถึงมาเป็นครูบาอาจารย์ แล้วสร้างบุคลากรเป็นกองทัพธรรมๆ ใจ เพื่อความ มั่นคงในพระพุทธศาสนาใจ

ในพระพุทธศาสนา บุคลากรที่มีคุณธรรมในหัวใจใจ เขาไม่โทษใครทั้งสิ้น เขาจะรำให้เข้า จังหวะจะโคน จังหวะจะโคนก็อ่อนนุ่มถ่อมตน เข้ากับศีลเข้ากับธรรม เข้ากับประเพณี วัฒนธรรม ไม่ไปขัดไปแย้งใคร เพราะขัดแย้ง เพราะมันขัดแย้งก็มันมีความเห็นผิด มันมี ความคิดผิดใจ

มีความเห็นถูกต้องชอบธรรม แล้วสิ่งใดที่เป็นธรรมๆ เราก็เมตตา สิ่งที่ว่ามันจะหยาบ จะ กลาง จะละเอียด นี่มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน มันอยู่ที่จังหวะและโอกาสใจ กาลเทศะที่มัน ถูกต้องชอบธรรมของเขา คนที่มันเจริญเติบโตขึ้นมา ถ้ามันเติบโตขึ้นมาแล้วมันมีประสบการณ์ ชีวิตใจ เขาจะวินิจฉัยของเขาด้วยความถูกต้องชอบธรรมของเขา

คนที่ไม่มีประสบการณ์ของเขา อะไรที่ถูกต้อง เขาว่าถูกของเขา เขาก็ยึดมั่นถือมั่นของเขา ความยึดมั่นถือมั่นนั้นนะมรรคหยาบๆ ใจ เริ่มต้นตั้งแต่หนทางที่เกาะไว้มันจะเข้ามา ท่วมกลางและที่สุดไม่ได้ ท่วมกลางและที่สุด เขาไม่กล้าทำอะไรทั้งสิ้น เขายึดมั่นถือมั่นของเขา ถ้ายึดมั่นถือมั่นของเขา ความยึดมั่นถือมั่น นั้นมันก็เป็นต้นหาความทะยานอยากใจ

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา สิ่งที่จะไม่ยึดมั่นถือมั่น เรามีเหตุมีผลอะไรจะไม่ยึดมั่นถือ มั่นล่ะ

มันจะมีเหตุมีผลขึ้นมามันต้องพิจารณาของมันใจ ว่าสิ่งนั้นมันถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ เราปรารถนาอะไร เราหวังอะไร

เราไม่หวังหรอก ใ้ความรูปลงรูปงาม เพราะอะไร เพราะเรารู้อยู่แล้วว่ามันต้องซำคร่ำ คร่ำ แล้วถ้าจิตของตนๆ เราปรารถนาอะไร เราคาดหวังอะไร ถ้าเราคาดหวัง เราไม่ต้องคาดหวัง เห็นไหม จำไมตีใจ จะไปคาดหวังเอาสิ่งที่เป็นโลกๆ เพราะเรามีสติปัญญาเท่านี้หรือใจ

แต่ถ้าเป็นจริงขึ้นมาแล้ว เราไม่ต้องปรารถนาสิ่งใด เราปรารถนาจิตที่มันสงบระงับเข้ามา ถ้าจิตมันจะสงบระงับเข้ามาเพราะอะไร เพราะมันมีสติปัญญาของมัน มันมีคำบริกรรมของมัน ถ้ามีคำบริกรรม ถ้ามันจะสงบของมันจริงๆ ใจ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันมีกำลังของมัน

ถ้ามีวาสนาขึ้นมา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันใช้สติปัญญาไปมันจะเห็นว่า อ้อ! ภาวนามย ปัญญา ปัญญาที่มันทวนกระแสกลับ ปัญญาที่มันทวนกระแสกลับเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ จิตของตน กิเลสมันอยู่ที่จิตที่จิต ครอบครวัของมาร แค่ลูกแค่หลานนะนะ แค่ลูกแค่หลาน แค่เห็นนะ

การขุดคุ้ยเห็นกิเลสมันเป็นความมหัศจรรย์ เพราะมันเป็นการยืนยันทางธรรมะ ทางสังฆธรรมเลยว่านี่คือกิเลส แล้วไม่ใช่กิเลสของใคร กิเลสของจิตดวงนั้น

ถ้าจิตดวงนั้นไม่มีอวิชา ไม่มีพญามาร ไม่มีการครอบงำมา มันจะไม่เวียนว่ายตายเกิด มาเกิดเป็นมนุษย์ในปัจจุบันนี้ การเกิดเป็นมนุษย์ในปัจจุบันนี้ด้วยอำนาจวาสนานะ ได้เกิดเป็นคนนะ

ดูฟาร์มไก่สี ดูรังปลวก รังมดสี จิตหนึ่งทั้งนั้น แล้วสิ่งมีชีวิตมีพุทธะ มีพุทธะก็มีภพ ก็มีตัวตนใจ ไม่มีตัวตนมันจะเสวยภพเสวยชาติได้อย่างไร แต่เขาเกิดในอบายภูมิ อบายภูมิตั้งแต่สัตว์เดรัจฉานลงไป อบายภูมิทำดีทำชั่วของเขาได้นะ แต่ถ้าจะมีสติปัญญาถึงกับว่าจะเห็นธรรม เป็นไปไม่ได้

แต่เราเป็นมนุษย์ เรามีคุณค่า

ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ แล้วมีสติมีปัญญาค้นคว้าด้วยพระองค์เอง ตรัสรู้เองโดยชอบ ตรัสรู้ด้วยมรรค ๘

มรรค ๘ เกิดจากอะไร

เกิดจากจิตใจ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ดำริ เห็นใหม่ ปัญญา สมาธิชอบ สติสัมปชัญญะชอบ สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ทำไมมันมีมหาปัญญาละ ปัญญาแล้ว ทำไมต้องมีมหาปัญญา ปัญญามันหยาบละเอียดอย่างไร บุคคล ๔ คูนั่นแหละสำคัญมาก จะเห็นได้เลยนะว่าเวลามันละเอียดลึกซึ้งเข้าไป

ละเอียดลึกซึ้งเพราะอะไรละ

เพราะกิเลสมันละเอียดไง กิเลสหยาบๆ มันเปลือกใจ เปลือกผลไม้ เปลือกมันจับต้องได้ ทั้งนั้นนะ เวลามันลอกเป็นชั้นๆ เข้าไป เป็นชั้นๆ เข้าไป จะเอาอะไรเข้าไปลอกมัน

นี่ไง ผลไม้แต่ละชนิด เขามีเครื่องปกของเขาแต่ละชนิดของเขา หัวใจๆ มรรค ๘ มรรค อย่างหยาบ มรรคอย่างกลาง มรรคอย่างละเอียด บุคคล ๔ คู่ ทำไมมันถึงมีสติ มีมหาสติ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วมันจะมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ในใจของตนนี่แหละ

แต่ในปัจจุบันนี้รำไมตรี สติพื้นเพื่อน ทำอะไรก็แล้วแต่อารมณ์ ทำอะไรก็แล้วแต่เอาความพอใจ ทำอะไรก็ให้กิเลสมันชักนำ

แล้วมันรู้เห็น

เห็น จิตส่งออกมันไม่มีต้นไม่มีปลาย ได้ทั้งหมดเพราะอะไร วิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ ปิตินั้นนะ ปิติมันหยาบมันละเอียด ปิติระลึกอดีตชาติได้ มันอยู่ที่ปิตินั้นแหละ ปิติครอบงำไปหมดเลย มีแต่ปิติเล็ก ปิติใหญ่ของแต่ละบุคคล จิตที่มันสร้างมา สร้างสมมานาน้อยขนาดไหน มันอยู่ในปิติเลย วิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ เห็นใหม่ องค์ของสมาธิ องค์ของความสงบของใจ

แล้วมันส่งออก แล้วมันบรรลุธรรมอะไร

ธรรมเกิดจากวิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ องค์ของสมาธินี้ใช่ไหม สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ ก็พูดอยู่ทุกวัน แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาเหยียดหยามตลอดเวลา “สมถกรรมฐาน สมถะแก้กิเลสไม่ได้ๆ”

เวลาสมณะขึ้นมา วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตารมณฺ์ เวลามันสุข เอกัคคตารมณฺ์ แล้วปีติ
มันเล็กมันใหญ่ ปีติของคนมันขนาดไหน มันอยู่ในปีติ มันส่งออกทั้งนั้นนะ แล้วมันสัมมาสมาธิ
ตรงไหน แล้วมันเป็นความจริงตรงไหน เห็นไหม

รำไม่ดี จะไปโทษใคร

ปัจจุบันตั้ง สันทิฎฐิโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางเท่านั้น เราปฏิบัติแล้วให้มัน
ถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรมโดยจิตนิสัยของบุคคลคนนั้น
เพราะบุคคลคนนั้นมีความสงสัย หมักหมมหัวใจไว้เรื่องสิ่งใด โทสจิตริต โมหจิตริต โลกจิตริต จริต
นิสัยมันเป็นอย่างไร นั่นละตัวต้นเหตุ แล้วก็ป้อนเชื้อไข เชื้อเข้าไป

เวลาเรามีศีลมีธรรมไป เรายามาถือศีลไป ชักพีนออกจากไฟ ชักพีนออกจากไฟ

เขาบอกว่า โอ้ย! พวกถือศีลมันแห้งแล้ง มันจืดชืด

เขาชักพีนออกจากไฟๆ ชักพีนออกจากไฟบ่อยครั้งเข้าๆ ให้ไฟมันสงบเบาบางลง แล้วเรา
ฝึกหัดปฏิบัติของเรา เห็นไหม รำให้มันถูกต้องชอบธรรม

รำไม่ดี ไม่โทษใคร โทษสติ โทษความหมั่นเพียร โทษความประมาทเดินเล่น ความไม่
รอบคอบ ต้องรอบคอบคอยหาความบกพร่อง มันบกพร่องอะไร มันขาดอะไร อะไรทำให้มันเป็น
จริงเป็นจังขึ้นมาไม่ได้ ทำไมมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้ละ แล้วมันเป็นที่ ฟลุค สัมหล่นนะ

เวลาตั้งใจจริงๆ จะเป็นจะตาย เวลาทำปกติ ทำพอประมาณ เอ้อะ! เฮ้ย! ดีวะ

แล้วดีอย่างไร ทำไมไม่จำอารมณ์อย่างนี้ไว้ การวางอารมณ์อย่างไร

คำว่า “วางอารมณ์” กำหนดพุทโธๆ เหตุๆ เหตุอย่างใด มันจะให้ผลอย่างนั้น เหตุอย่าง
นี้สำหรับบุคคลอย่างนี้ เหตุอย่างนี้สำหรับบุคคลที่มากกว่านี้ เหตุอย่างนี้เหตุที่เข้มข้น สำหรับคน
ที่มันเป็นพาลชน พาลชนมันต้องให้มันรุนแรง ให้มันมีกำลังของมัน ให้มีสิ่งใดที่รุนแรง กระทำ
ของมันให้มันสงบระงับให้ได้ สงบระงับได้ง่าย สงบระงับได้ปานกลาง สงบระงับได้นุ่มนวล มันก็
เป็นของกรรมของสัตว์ทั้งนั้น แล้วกรรมของสัตว์ทั้งนั้นนะ แล้วศึกษาค้นคว้าแล้วฝึกหัดปฏิบัติให้
มันต่อเนื่องๆ ไร

การประพฤติปฏิบัติไม่ได้ผลเพราะอะไร เพราะการขาดความสม่ำเสมอ

การกระทำ เวลาศรัทธามั่นคง อู้อู้อู! ลูกเป็นไฟเลย มันคงแน่นอน พอไปๆ แล้วมันอ่อนไปเรื่อย อ่อนแล้วไม่ได้ผลไง

ทำให้มันสม่ำเสมอ ทำให้มันโดยข้อเท็จจริงของมัน โดยข้อเท็จจริง เราไม่ต้องไปเพิ่ม ไม่ต้องไปลดสิ่งใดทั้งสิ้น การกระทำอันนั้นมันนี่มันเป็นเครื่องตัดสินอยู่แล้ว ถ้าเป็นเครื่องตัดสินอยู่แล้ว จำให้มันถูกต้องชอบธรรมไป

จำไมตี โทษใครไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น

ครูบาอาจารย์ที่ว่าท่านจะคุ้มครองดูแล

เขาคู่มือคุ้มครองดูแลอยู่แล้ว แต่ก็ไม่ให้แจ้งรู้ไง ถ้าไม่คุ้มครองดูแล มันจะอยู่โดยความปกติสุขได้อย่างไร ถ้าไม่คุ้มครองดูแล ให้อั้วพวกโง่ๆ มันก็พาไปเที่ยวออกตลาด พาออกตลาด นึกว่านั่นนี่เป็นการเชิดชู

นั่นนี่โรงฆ่าสัตว์ นั่นนี่เทศบาล โรงฆ่าสัตว์นั่นนี่

สัตว์ที่มันฉลาด เวลาเขาเอารถทุกไปฆ่า มันยังโดดลงจากรถวิ่งหนีนะ ประชาชนเห็น เขาไปไล่ชีวิตหมูอย่างนี้ ชีวิตวัว ชีวิตควาย เพราะมันโดดจากรถมามันควรจะรอด เขาเรียไรเงินกันเลยนะ ชื้อชีวิต ไปไว้วัด

สัตว์มันยังออกจากเส้นทาง เขาเอาไปฆ่า มันยังกระโดดลงจากรถ ให้อั้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา บวชเป็นพระ แล้วครูบาอาจารย์ที่ติงามเขาพาไปนูนนั่นแหละ เอาไปแห่ เเวกรกรรม

ครูบาอาจารย์ของเราไม่ อย่างนั้นไม่เอา อย่างนี้โรงฆ่าสัตว์ไม่ไป ไปนูน ความที่สงบสงัด สิ่งที่เป็นสัปปายะ

คูสัตว์ป่าสิ สัตว์ป่ามันมีสิทธิเสรีภาพของมันนะ มนุษย์โง่กว่าสัตว์ เขียนกฎหมายมาเพื่อรอนสิทธิของตน ไม่เขียนกฎหมายมารอนสิทธิของตนมันก็เอารัดเอาเปรียบกัน

สัตว์มันรังแกกันด้วยเขี้ยวด้วยเล็บ มนุษย์รังแกกันด้วยชั้นเชิง ปัญญา หลอกปลิ้นปล้อน
โกงมันทั้งชีวิต โกงมันทั้งหมดเลย

ฉะนั้น เวลาสัตว์ป่ามันอยู่ในป่าของมัน มันมีสิทธิเสรีภาพของมัน

ครูบาอาจารย์ท่านพูดประจำ ทำไมในป่ามันไม่มีโรงพยาบาลนะ ในป่ามันไม่มีครูสอน
นะ ทำไมสัตว์ป่า ตะเข้มันสมัยไดโนเสาร์นะ มันไม่สูญพันธุ์นะตะเข้ แต่อย่างนี้ แล้วเราเป็นคน
นะ ต้มเต่าๆ เต่าเอามาต้มกินหมดนะ แล้วมันมีชีวิต มีสติมีปัญญาไหม

มีโรงพยาบาล มีโรงเรียน มีทุกอย่างพร้อมเลย แล้วทำอะไรกัน

ตะเข้มันอยู่ในป่ามันยังไม่สูญพันธุ์มันนะ มันไม่มีโรงพยาบาล ไม่มีครูสอนไป ทำไมมัน
เอาตัวรอดของมันได้ล่ะ

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราบวชเป็นพระ เป็นนักรบไป รบให้มันเข้ากับ
คลองธรรม ทำนองคลองธรรม ทำให้มันถูกต้องชอบธรรม มีกาละมีเทศะของเรา

จะหนักจะเบาอย่างไร เวลากิเลสมันพุงขึ้นมา เอาให้มันหนักๆ เวลากิเลสมันนุ่มนวลไป
แล้วไม่ต้องไปหนัก ทำพอประมาณประคองไว้ให้ดี แล้วถ้ามันเย็นของมันขึ้นมาเองได้ เอ้กัคคตา
รณณ์ จิตตั้งมั่นได้ เห็นไหม ฝึกหัด ถ้ามันไปแล้ว น้อมไปให้เห็นสติปัญญา ๔ เวลามันเห็นกิเลส
ขึ้นมา เออ! สมบูรณ์แบบในการกระทำ

จำไมตี โทษใครไม่ได้ ปฏิบัติไม่ถูกต้องชอบธรรม มันก็เป็นความเพียร ความวิริยะ ความ
อดสาหะ คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียรที่ถูกต้องชอบธรรมให้มีกาลเทศะ ให้
ถูกต้องชอบธรรม แล้วมันจะเข้าสู่ธรรมโดยความเป็นจริง เอวัง